

GULDBORGSUND

Afslag på ansøgning om videregående vandbehandling med aktivt kul for Kettinge-Frejlev Vandværk

Sagsnummer: 26-007761

Afgørelse

Guldborgsund Kommune giver Kettinge-Frejlev Vandværk afslag på videregående vandbehandling med aktivt kul for rensning af pesticider i drikkevandet.

Ansøgningen anses som en væsentlig ændring jf. §21 i bekendtgørelse af lov om vandforsyning m.v. LBK 1149 af 28-10-2024. Afslaget begrundes med følgende.

Baggrund for afslag

1. Det er den nationale og kommunale politik at vandforsyningen, hvis mulig, skal baseres på drikkevand der kun har gennemgået simpel vandbehandling.
2. Kettinge-Frejlev Vandværk har ikke grundigt undersøgt alternative muligheder til videregående vandbehandling og har ikke redegjort for, at øvrige muligheder er væsentligt dyrere eller ikke kan lade sig gøre.
3. Kettinge-Frejlev Vandværk har søgt om at lave en ny boring, hvorfor videregående vandbehandling er unødvendig.

Ansøgning

Om vandværket

Kettinge-Frejlev Vandværk består af 2 separate vandværker og behandlingsanlæg, Kettinge og Frejlev. Vandværkerne fungerer individuelt.

Vandværkerne har 4 aktive borer, der alle har pesticider men i varierende mængder. Det er især Desphenyl-Chloridazon (DPC), der er det store problem og årsagen til at vandværket ønsker rensning, da indholdet tidligere ofte har været over grænseværdien i drikkevandet.

Indholdet af DPC i drikkevandet har været meget svingende. Desuden har indholdet også været svingende i borerne. De seneste drikkevandsprøver har dog vist et indhold af DPC under grænseværdien.

Baggrund for ansøgning

Drikkevandet fra begge vandværker har gennem en længere periode haft DPC over grænseværdien. Kettinge-Frejlev Vandværk har lavet renovering i borerne og grænseværdien er ikke overskredet ved seneste analyse. Forsyningsområdet har også været suppleret med vand fra Vandforsyningen Østlolland.

Kettinge-Frejlev Vandværk har vurderet, at det ikke er en holdbar løsning hvorfor de søger om videregående vandbehandling til at fjerne DPC. Bestyrelsen i Kettinge-Frejlev Vandværk vurderer at problemerne forsvinder med årene, hvorfor rensning kun er midlertidigt.

Bemærkninger til udkast

Udkast til afslaget har været i høring hos Kettinge-Frejlev Vandværk. Kettinge-Frejlev Vandværk har givet bemærkninger til en lang række af kommunens argumenter for at meddele afslaget. Der er derfor lavet mindre ændringer i dette endelige afslag. Ud over konkrete bemærkninger, er Kettinge-Frejlev Vandværk kommet med konkrete beregninger og sammenligninger, som kommunen har efterspurgt og som er en af begrundelserne for afslaget (begrundelse 2). Kommunens bemærkninger til dette ses af under afsnittet "forklaring til baggrund for afslag".

I forbindelse med at Kettinge-Frejlev Vandværk kommer med bemærkninger til udkastet til afslaget søger Kettinge-Frejlev Vandværk om ny boring. Denne ansøgning har ført til punkt 3. under baggrund for afslag.

Møde og handleplan

Guldborgsund Kommune og Kettinge-Frejlev Vandværk har den 03-06-2024 afholdt møde omkring situationen med overskridelser af grænseværdien for pesticider. Efter Guldborgsund Kommunes opfattelse blev det besluttet at kommune skulle se på muligheden for forsyning fra andre vandværker. Konkret er der 3 vandværker i umiddelbar nærhed.

- Vandforsyningen Østlolland
- Nysted Vandværk
- Vantore Vandværk

Notatet peger på Nysted Vandværk som bedste løsning for nuværende. Der er udelukkende set på vandværkernes reservekapacitet og dermed mulighed for forsyning samt selve grundvandsmagasinet. Se notat for yderligere uddybning. Kettinge-Frejlev Vandværk kan pege på andre vandværker.

Efterfølgende har Kettinge-Frejlev afleveret en handlingsplan. I handlingsplanen er konklusionen at vandværket vil gå videre med rensning med kulfiltrering. Der er derudover nævnt følgende:

- Få boringer undersøgt for utætheder
- Ændring af blandingsforhold mellem boringerne for at bruge den samlede værdi pesticider ned under grænseværdien.
- Langsigtet at finde nye boresteder.
- Den aktive kulfiltrering kun er midlertidig
- Overvejer om der skal ansættes personale
- Alt for dyrt at få vand fra Nysted Vandværk, og der er andre alternative vandværker.

Bemærkninger til handleplanen

Guldborgsund Kommune bemærker, at Kettinge-Frejlev aktiv har igangsat undersøgelse for at nedbringe pesticidindholdet ved at undersøge boringer og ændre blandingsforholdet. Der er også senere analyser hvor grænseværdien er overholdt. Det er positivt. Som situationen er nu, er der ikke behov for at rense vandet hvis det antages at forbedringerne omkring boringerne er permanente.

Vandværket beskriver, at de langsigtet ønsker nye boringer og den aktive kulfiltrering er midlertidig. Det er rigtigt, at kommunen og vandværket for år tilbage har set på muligheden for at etablere nye boringer. Dengang var konklusionen at de skulle for langt væk og dermed ville det blive for dyrt. Så hvis ønsket er at etablere nye boringer, har der været langt tid til at undersøge det. I forbindelse med at vandværket har bemærkninger til kommunens udkast til afslaget kommer vandværket også med en ansøgning om ny boring. Kommunens bemærkninger til dette behandles under uddybende forklaringer under punkt 3.

Der er ikke angivet nogen tidshorisont på hvor lang tid kulfiltreringen skulle være aktiv. Om det er til der findes nye boringer eller om det vurderes at boringerne bliver rene eller rene nok til at kunne overholde grænseværdierne. Tidshorisonten er afgørende for afskrivningen af anlægget. I forbindelse med bemærkninger til udkastet kommer Kettinge-Frejlev med bemærkninger til at tidshorisonten er 3-5 år og i den periode vil vandværket spare penge op til at lave ny boring. Kommunen har svært ved at forholde sig til den ansøgning om at vandværket søger om

videregående vandbehandling for 3-5 år og så lave ny boring bagefter. Hvorfor ikke gå direkte i gang med at lave boring nu hvor vandet faktisk overholder grænseværdien.

Der nævnes ikke noget konkret omkring fast personale. Om det er fuldtid eller om det er en vagtordning. Der er ikke nogen økonomi på det sagkyndige personale. Eneste økonomi er, at det vurderes at selve rensningen koster 1 kr/m³. I forbindelse med bemærkninger til udkast til afslaget skriver Kettinge-Frejlev Vandværk i en mail at anlægget kun skal virke i 3-5 år. Dvs. at anlægget skal afskrives på den korte periode.

Der nævnes, at det vil koste en familie der bruger 120 m³/år 614,40 kr/år alene på vandprisen, da vandet koster 5,12 kr/m³ mere på Nysted Vandværk end på Kettinge-Frejlev. Denne konklusion er efter kommunens vurdering forkert. Prisen på vand regnes ikke udelukkende på prisen pr. m³, men består af det faste bidrag og det variable bidrag. Det er den samlede pris der er relevant. Størrelsen på forbruget kan variere meget. Er forbruget højt vil det være relativt dyrere at være på det vandværk der har en høj pris pr. m³ og så et tilsvarende lavt fast bidrag, og omvendt med et lavt forbrug. Det gennemsnitlige forbrug for husstande med et almindelige forbrug var i 2024 (seneste indberetning) på ca. 82 m³/år i forsyningsområde Kettinge-Frejlev. Tidligere års indberetning har været lavere og under 80 m³/år.

Nedenfor vises en sammenligning af den fulde vandpris for Kettinge-Frejlev og nærliggende vandværker. Der er regnet på et almindelige forbrug på 82 m³/år. Priser er uden moms og afgifter. Prisen er sammenlignet for 2025, da det er seneste år hvor der godkendte takstblade fra alle de sammenlignede vandværker.

Kettinge-Frejlev Vandværk: Fast bidrag 900 kr. Pris pr. m³ 6,00 kr. Samlet 1392 kr
Nysted Vandværk: Fast bidrag 486,85 kr. Pris pr. m³ 10,97 kr. Samlet 1386,93 kr
Vandforsyningen Østlolland: Fast bidrag 1438,44 kr. Pris pr. m³ 9,66 kr. Samlet 2230,56 kr.
Vantore-Tågense Vandværk: Fast bidrag 1125 kr. Pris pr. m³ 4,75. Samlet 1514,25 kr.

Som det fremgår af det viste gennemsnitlige eksempel, så er den samlede vandpris stort set ens på Nysted Vandværk og Kettinge-Frejlev Vandværk når det faste bidrag regnes med.

Det skal bemærkes at prisen i 2026 er steget på både Vandforsyningen Østlolland Nysted Vandværk. Ligeledes er der ikke indregnet stigninger på Kettinge-Frejlev Vandværk som følge af etablering af videregående vandbehandling, drift og opsparing til ny boring.

Guldborgsund Kommune bemærker at Kettinge-Frejlev Vandværk de seneste 3 år allerede har købt vand af Vandforsyningen Østlolland. Der er købt i omegnen af 20.000 m³/år. Vandprisen for ikke andelshaver er (2026 priser) 14,54 kr/m³, hvilket ikke er billigere end priserne på Nysted Vandværk, hvor prisen er 13,73 kr/m³ (2026 priser).

Forklaring til baggrund for afslag

Ad 1:

I forordet til miljøstyrelsens vejledning om videregående vandbehandling står følgende:
"Vandforsyningen i Danmark bygger på rent grundvand, der som udgangspunkt alene skal gennemgå en simpel vandbehandling for at kunne bruges til drikkevand. Nogle steder er ressourcerne af rent grundvand imidlertid under pres. Det kan for eksempel være på grund af forurening med miljøfremmede stoffer eller et for højt indhold af naturligt forekomne stoffer. I visse situationer kan en videregående vandbehandling således være den bedste løsning, når såvel tekniske, økonomiske som miljømæssige forhold tages i betragtning.

Miljøstyrelsen er af den opfattelse, at videregående vandbehandling kun bør anvendes, når andre muligheder og alternativer er grundigt undersøgt, og da kun for en nærmere defineret periode. Miljøstyrelsen anbefaler ikke bug af permanent forbyggende vandbehandling med mindre konkrete forhold taler for det. Videregående vandbehandling kan ikke træde i stedet for beskyttelse af grundvandsressourcerne, herunder forpligtelsen til kommunale indsatsplaner efter vandforsyningsloven."

I kommunens kommuneplan 2023-2035 står følgende om videregående/avanceret vandbehandling:

"Hvis en konkret vurdering viser, at samarbejde eller nye borerer ikke er muligt eller økonomisk meget ufordelagtig kan vandværker få tilladelse til avanceret vandbehandling for at fjerne uønskede stoffer. Dette kræver også, at vandværket styres af sagkyndige personer, så det vil ikke kunne forekomme på de mindste vandværker."

Både staten og kommunen har som politik at videregående vandbehandling er sidste mulighed. Hvis en grundig undersøgelse viser at alternativer til videregående vandbehandling ikke er mulige eller de er uforholdsvist dyrere kan videregående vandbehandling accepteres. Guldborgsund Kommune vurderer ikke at Kettinge-Frejlev har lavet en grundig undersøgelse. Dette bliver begrundet under begrundelse for afslag Ad 2.

Ad 2:

I afsnittet om "Bemærkninger til handleplanen" er nævnt nogle af de manglende oplysninger for at kunne sammenligne den ansøgte løsning med alternative løsninger. Efterfølgende i forbindelse med vandværkets bemærkninger til udkastet om afslaget er der kommet en del af de ønskede sammenligninger. Samtidig er der kommet konkret ansøgning om ny boring.

Nye borerer

Mange steder på Lolland er borerer lukket pga. pesticider eller nedbrydningsprodukter. Kommunen og Vandværket har år tilbage set på muligheder, men man skal et stykke væk. Endelig kan der også være problemer de steder man forsøger. Kettinge-Frejlev Vandværk skriver alligevel i deres handleplan, at man på sigt vil finde nye borerer. I så fald har man kunne søge efter nye borerer siden problemet med pesticider blev opdaget. Kommunen har ingen konkret information om hvor Kettinge-Frejlev søger efter nye borerer. Nye borerer vil være en oplagt løsning, hvis det er muligt at finde nye borerer med en tilfredsstillende vandkvalitet. Nu har vandværket så søgt om en ny boring ned omkring Nysted Vandværk.

Øvrige vandværker

Kettinge-Frejlev Vandværk skriver i handleplanen at det er Guldborgsund Kommunes "vilje" at Kettinge-Frejlev Vandværk skal til Nysted Vandværk. Efter mødet den 03-06-2024 blev det efter

kommunens opfattelse aftalt at Guldborgsund Kommune skulle udarbejde et notat og se på hvor det var mest egnet at Kettinge-Frejlev fik vandet fra som permanent løsning. Både Nysted og Vandforsyningen Østlolland har behandlingsmæssig kapacitet til at forsyne Kettinge-Frejlev. Begge vandværker er store vandværker der også ville kunne udbygge behandlingskapaciteten hvis det var nødvendigt. Det er selve grundvandsressourcen der falder ud til Nysted Vandværks fordel frem for Vandforsyningen Østlolland. Vantore-Tågense har ikke behandlings og indvindings kapacitet for nuværende. Men i princippet kunne de også udvide vandværket. Vandforsyningen Østlolland kunne også etablere nye borer, hvis der kunne findes egnede boresteder. Notatet siger ikke at Kettinge-Frejlev skal tilslutte sig Nysted Vandværk.

Der mangler konkrete prissammenligninger med hvad det koster at komme på et andet vandværk. Dette skal sammenlignes med hvad det koster at etablere aktiv kulfiltrering samt drift af dette. Kettinge-Frejlev har i deres eksempel i handleplanen lavet en fejlagtig sammenligning, hvor der ikke er taget højde for det faste bidrag til vandværket. Vandværket har estimeret at det koster 1 kr/m³ at rense vandet. Men hvis der skal professionelt personale på, skal der også være et konkret estimat på hvad det koster. Her kan indhentes priser på hvad andre vandværker med professionel drift og rensning med aktivt kul har af udgifter.

Til sammenligning så er der kun et andet vandværk i Guldborgsund Kommune der har aktivt kulfilter. Rørbæk Vandværk fik tilladelse til at etablere aktivt kulfiltrering i slutningen af 2022. I 2022 var prisen pr. m³ 4,30 kr og det faste bidrag på 471,38. Priserne er i 2026, altså efter de har fået etableret aktivt kulfiltrering 8,00 kr/m³ og det faste bidrag er på 780 kr. Om det er direkte sammenligneligt, er uvist, men at prisen kun stiger 1 kr/m³ virker meget lavt prissat medmindre al merudgiften lægges på det faste bidrag. Der er dog ikke nævnt noget om prisstigningen på det faste bidrag så det antages at være uændret. Prisstigningen på Rørbæk kan ikke forklares i øgede udgifter til BNBO da vandværket ikke har haft udgifter til dette.

Ved permanent vandforsyning fra Nysted Vandværk skal der etableres en ringforbindelse. Ifølge Nysted Vandværk vil de foreslå en fordelingsnøgle på 75% til Kettinge-Frejlev og 25% til Nysted Vandværk.

Ad 3:

Dette punkt er nyt i forhold til det tidligere udkast, da Kettinge-Frejlev Vandværk sammen med bemærkningerne til tidligere udkast søger om ny boring. En ny boring er efter kommunens vurdering den bedste løsning. Kommunen har via mail spurgt vandværket om de både søger om rensning via aktivt kul og om ny boring. Kettinge-Frejlev Vandværk bekræfter i mail, at de både søger om aktiv kulfiltrering og ny boring. Vandværket svarer følgende "*Vi søger om begge dele, Kulfilter først da vi har pengene til dette her og nu, vi vil så spare op til boring i løbet af 3-5 år og så lukke ned for rensning af vandet.*"

Til det bemærker kommunen følgende. Hvis det aktive kulfilteranlæg koster 740.000 (oplyst fra vandværket) og det skal afskrives på 3-5 år vil det koste mellem 1,23 og 2,06 kr pr. m³ alene for anlægget da vandværket udpumper ca. 120.000 m³/år. Måske kan anlægget lejes, men det er ikke nævnt i den oprindelige ansøgning. Dertil kommer de øgede udgifter til driften. Det harmonerer ikke med vandværkets eget estimat på 1 kr/m³. Igen kan vandværket have intension om at lægge udgiften på det faste bidrag, men det er der ikke nævnt noget om.

Dertil kommer, at vandværket i samme periode vil spare op til den nye boring. Der er ikke udpeget et konkret borested, men til det område som vandværket udpeger, er der mindst 2 km. Vandværket har selv estimeret at det koster ca 750 kr/m at grave ledninger ned. Det betyder en udgift på 1,5 mill, og dertil kommer selve boringen. Det bliver i runde til i omegnen af 2 mill. Det

giver i runde tal en udgift på 3-5 kr/m³. Sammen med udgiften til kulfiltrene er det altså i alt mellem 4 og 7 kr pr. m³. Dertil kommer de øgede driftudgifter til personale og kul. Hvis anlægget kun skal være opsat i 3-5 år, må det dog formodes at kullene kan holde den periode.

I Kettinge-Frejlev Vandværk ansøgning om godkendelse af takster for 2026 er der ikke nævnt noget om disse forhøjelser for at spare op til en ny boring. Det betyder, at opsparingen først kan begynde i 2027, hvorfor der kun er 2-4 år til at spare op, hvilket betyder en endnu større takststigning.

Om ansøgningen til nye boring

Denne afgørelse omhandler afslaget til videregående vandbehandling. Men da vandværket samtidigt har søgt om nye boring har vi indført punkt 3 i argumenterne for at give afslaget. Kommunen vil kommentere på ansøgningen om ny boring.

Guldborgsund Kommune vurderer, at det er en god løsning at etablere egen boring. Derfor er det også kommunens vurdering at vandværket lige så godt kan gå til den løsning med det samme og især nu hvor vandet overholder grænseværdierne.

Grundvandsressourcen på Lolland er generelt udfordret mht. pesticider og især DPC. Derfor kan det være svært at finde områder med godt vand. Men som det er p.t. er der muligheder. Området som Kettinge-Frejlev Vandværk nævner i deres tilladelse, er området omkring Valtersvej, syd for Kettinge. Det er et område hvor Nysted Vandværk i forvejen indvinder. Vandkvaliteten med den nuværende indvinding er derfor kendt, og usikkerheden er derfor mindre. Når man etablerer nye boringer, må indvindingen ikke have negative konsekvenser for omgivelserne heriblandt andre indvindinger. Men hvis alternativet er, at det er Nysted Vandværk der skal indvinde vandet og sælge det til Kettinge-Frejlev, enten via de 2 eksisterende boring eller de skal etablere en ny boring, så er påvirkningen fra en kommende Kettinge-Frejlev boring den samme eller mindre.

Hvis Kettinge-Frejlev Vandværk laver en ny boring så er der den fordel for magasinet, at der kommer endnu en boring til samme indvinding, sammenlignet med hvis Nysted Vandværk skulle indvinde. Samtidig kan Kettinge-Frejlev Vandværk indvinde fra deres nuværende boringer. Dette giver tilsammen en meget større spredning af indvindingen end hvis det er Nysted Vandværk der skulle levere vandet.

Vurdering

Kommunens afslag gives på baggrund af, at der er andre muligheder. Vandværket kommer selv med en anden mulighed nemlig en ny boring, hvor der også er en ansøgning. Kommunen vurderer, at det er unødvendigt med videregående vandbehandling når det er så midlertidigt som vandværket skriver. Vandværket vil alligevel lave en ny boring inden for 3-5 år. Udgiften til kulfilteranlægget kunne lige så godt blive brugt til den nye boring. Et vandværk har også mulighed for at søge kommunegaranti til etablering af en ny boring.

Jakob Lysholdt
afdelingsleder

Henrik Andersen
civilingeniør